

Payí Pitao xámi eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi diñí wíkwíroarigíá wí eñí nimóniro ηweagíáyí nání Pitao xámi eañnarini. O Jisaso wiepísagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí rixa obaxí nīpwémáná eñáná Pitao Jisasoyá siyikí imónigíáyo Romiyíyá gapimanowa xeaniñí ríá tíñí nīwikára warinagíá nání ayí eñí neániro aniní Jisasomi píraniní uxídírxiniri “Diñí síxí umímómíni.” nīyaiwiri payí rina eañnigini. Payí rinami yoparipi neariná Romí, añí xío niηweámáná payí eaariniipi nání nuriríná yumí urimiri xwíyíxá nuriri Babironi nání uriniginini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoyá wáí wurimeiariná wonirini. Nioni payí rina áma mí dáníyínéniní imónigíáyíné nání —Seyíné éí nīmiamoro piropenisí xegí yoí Podasiyi rininíyo ηwearo Garesia rininíyo ηwearo Kapadosa rininíyo ηwearo Esia rininíyo ηwearo Bitinia rininíyo ηwearo egíáyínerini. Seyíné nání payí rina niriiri eaariniini. Seyíné Jisasi Kiraiso rinipimi xixeni xídipiiri nání ero o ragí yoxáipami nīperíná punipi tñi igíániní nīseaeámoiríná segí íwí yarigíapi yokwarimí seaini nání eri eníá nání ápo Gorixo xegí kwíyipi seaaininíyo dáni nioniyáyí imónírxiniri xegí nijíá xámi xwíá riri siní mimónináná imóninipi tñi xixeni íá yiyamiximí seainíyínerini. “O wá

ayá wí seaiwianirí nīwayiróniro ηweapírí nání ayá wí seairí éwīnīgīnī.” nimónarīnī.

“Xeanīηí seáimeaarīηagí aí Gorixo yeáyí neayimixemeaníárīnī.” urīηí nánīrīnī.

³ Nene Gorixomí —O negí Áminá Jisasi Kiraisomí xano imónirí Nwááo imónirí enjorīnī. Omí yayí owianeyí. Ayí ripí nánīrīnī. Nene Jisasi Kiraiso xwáripáyo dání wiápínimeaní enjagí nání wenīηí nerí ηweaarīηwápi “Nepa xīxení neáimeaníárīnī.” yaiwianíwá nání Gorixo xegí wá xwapí neaumīxīηíyo dání ámí sīηí neaxīrīηenénīηí eweanwáriní. ⁴ “Nene nīneáimeaníárīnī.” nīyaiwirí wenīηí nerí ηweaarīηwápi, ayí Gorixo “Naní e e nīseaiimíárīnī.” rīηípi apírīnī. Apí wí urí epaxí mimóní erí siyikwí míní naníní epaxí erí anípá bí mimónípaxí erí enípírīnī. Anínamí Gorixo seyíné nání seamenηweaiarīηípirīnī. ⁵ Gorixo sía yoparfíyi imónáná yeáyí nīseayimixemearíná sīpearímí seainíápi piaumímí iníwīnīgīnīrī seyíné dīηí wīkwíroarīηagí nání xegí ení sīxí eánīηípi tīnī awí seamenηweaníyíné enjagí nání rarīnīnī. ⁶ Xeanīηí agwí ríná Gorixo xe owímeanirí wimónīηí bí onímiápi nání xīxegíní seáimeaarīηípi nīmúropaxí mimónīηagí nání dīηí ríá seaxearīηírīnī. E nerí aiwí sía yoparfíyimi Gorixo seainíápi nání seyíné yayí seáyimí dání seainarīηírīnī. ⁷ Jisasi Kiraiso seyíné mimóní dīηí mīwīkwíró nepa xwioxíyo dání xómí dīηí wīkwíroarīηagí nīseanirí nání xewanīηo piaumímí nīseainíríná seyíné yayí seamerí seáyí e seamíeyoarí wé íkwianwíyo

seañwiráriri emfániri nání agwi ríná xeaniñf xixegfni seaímeaarini. Ewayf xwiyfá sñjá gorf nání riniñf rípi nání diñf mópoyi. Ámá sñjá gorf —Gorf ayf urf epaxf imóniñfpirini. Sñjá api tñf bi nimearo aga sñjápi rfá niniñf gorf nápi, siñf inñfpirini xegfpi oweniri ámi ámi rfá ikeaárarigfápa segf diñf wikwíroarigfápi —Api gorf tñi xixeni imóniñfpirimani. Seáyf e imóniñfpirini. Api eni axípi xwioxíyo dání rfa níkwíroarñoiniri gorf rfániñf ikeaárarigfápa xeaniñf eni axípi e seaímeariñfiri. ⁸ Seyfne Jisasomi sfmimanñfyo siñwí miwiniñpa egfáyfne nimóniro aiwi diñf sixf uyarigfáriní. Agwi ríná eni siñwí miwiniñpaxf níseaimóniri aiwi diñf níwikwíroro nání aga yayf xwiyfá tñi rípxaf mimóniñfpi seáyimi dání níseainiri nání íkwíeyoánariñoi. ⁹ E nerfna Jisasomi diñf wikwíroarñagfa nání seaimóniníapi —Gorixo yeáyf seayimixemeanfapi nání rariñini. Api rixa seaímeariñagf nání yayf seainarini. ¹⁰ Gorixo api e nerfna yeáyf seayimixemeanfapi nání enína wfá rókiamoagfa “Gorixo wá níseawianirfna e seaiiníariní.” rigfáwa diñf “Gorixo arige nerí enfa nání rfa rariñi?” niyaiwiro aniñf minf yarimágf niga bagfáriní. ¹¹ Kwíyf Kiraisoyápi áwanf inimi dání uriniñf rípi, “Xámi xeaniñf ámá Gorixo yeáyf seayimixemeanfa nání uowárenapinífomi níwímeámána enána rfwená ámi seáyf e xegf bi imóniñfpi wímeanfáriní.” Wfá rókiamoagfawami áwanf kwífyo dání e uriniñfpi nání awa diñf nímoróna “Yeáyf neayimixemeanfa nání uowárenapinífo gíná

biníárfani? Omi wímeaníapí arige nimóniri wímeaníárfani?” niyaiwiro yarimágt niga bagíáriní. ¹² E nero aí Gorixo awa re oyaiwípoyiniri, “None wíá urókiamoaríhwapí negí tñí ríná imóniníapímani. Ámá noneyá ríwíyo ñweagíáyí tñíná imóniníapíriní.” oyaiwípoyiniri síhání waropárfí winínginí. O nene nání neaiñípi, ayí xwíyá yáyí seainípaxí agwí ríná wá rarígtáwa kwíyí anínamí dání wírenapíhípi dání wá searímegíapíriní. Aníhajowa ení aga níjía oimónaneyiníro níwimóníro egíapíriní.

“Íkwiráfnáníhí imónífríxiní.” uríhí náníriní.

¹³ Gorixo e neaiñí enagí nání segí dñí níseáikwearípearínínginí píráníhí pírí wiaikímí niníro síhíwí tñí nero re niyaiwiro, “Jisasi Kiraiso xewaního piaumímí ináná Gorixo wá níneawianíríná neaiñípi yoparípi sípearímí níneairí yeáyí neayimíxemeáwínínginí.” niyaiwiro dñí níwikwímoro ñweáfríxiní. ¹⁴ Seyíné niaíwí aría yímígt yarígtáyíníhí nimóníro xwíyá yáyí seainípaxípi síní majía nimóníríná “Pí pí nioní íeapá ninaríhípi sa oemíní.” niyaiwiro yagíapí síní xe oneaímeaníní míseaimónípa éfríxiní. ¹⁵ E mepa nero síyikwí bí míní íkwiráfnáníhí imóního —O seyíné xíto xegíyí imónífríxiní wéyo ía seaumíríhoríní. O imóníhípa seyíné ení pí pí neróná íkwiráfnáníhí nimóníro axípi éfríxiní. ¹⁶ Bíkwyó ríwamíhí re níriníriní eáníhagí nání raríhíní, “Nioní síyikwí bí míní

íkwi ráfnániñí imóniñáoni enagí nání seyíné ení axípi íkwiráfnániñí imóníírixini.” niriñiri eániñagí nání “Seyíné ení e éírixini.” rariñini.

Gorixo ayá tñí imóniñípi tñi gwíniñí nearoayíroní náníriñi.

¹⁷ Seyíné Gorixomi —O á máyo mí ómómiximí neríñá á má xwérixa wími símí símí e miñwirárí ayí ayo wigí egíápimí dání mí ómíxaxí dínforini. Omí xwi yá ririñí niwiríñá “Ápoxini” nuríro nání siní xwíá ririñí nuríñiróná omí wáyí niwiro píraníñí éírixini. ¹⁸ Seyíné nijíá re imóniñagí nání rariñini. Gorixo segí aríowa síwí surímá seaiékwíkwiyigíápi píni wiáírixiniñi síñá siripá tñirani, gorí tñirani, —Apí anipá imónipaxíriñi. Apí tñi gwíniñí searoayíronímani. ¹⁹ Negí Judayí wigí íwí yarigíápi Gorixo ragí pwaríñagí niwiniñi yokwarimí oneaiiniñi sipisipí miá síyikwí máníño ni píkironá yarigíápa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá tñi ni períñá puñpimí dání gwíniñí searoayíroníriñi. ²⁰ Xwíarí tñi añina tñi siní mimixípa enáná xámi xegí xano e éwiniñiniñi wimóniñípi tñi xixeni neríñá urípeaño seyíné arírá seaiminiñi nání síá yoparíyí tñí ríná ríxa síñáni piaumimí niñi seapeiñiriñi. ²¹ Seyíné o seaiñípi dání Gorixomi dñí wíkwíroarigíáriñi. O xewaniño Kiraiso xwáripáyo dání owiápiñimeaniñi ámi dñí sixí numímorí aga seáyí émi umíeyoaní enagí nání seyíné omí dñí niwíkwíroro “O neariñípi nepa neaiñíriñi.” niyaiwiro dñí niwíkwímoró ñweañoi.

“Xixe diñf sixf yinffrixini.” urinjf nánirini.

²² Xwioxfyo dáni nrixímeáyo diñf sixf ouyaneyinro segf íwí yarigfápi xwiyfá nepaxinjf imóninjfpimi arfá niwiro piráninjf nixídirinjfpimi dáni ríxa igfáninjf eámónigfá enagf nání aninjf minf xwioxfyo dáni diñf sixf yinffrixini. ²³ Ayf rípi nání “Díñf sixf yinffrixini.” seararinjini. Seyfné ámi síñf bfninjf eweáfápi, ayf anipá imónipaxf enjpi marfát, aninjf ñweapaxf imóninjfpí tñni eweáfárini. Ayf xwiyfá Gorixoyá aninjf niyiminjf enjpi ámáyo ámi síñf bi eweearinjfpí nání rarinjini. ²⁴⁻²⁵ Bikwíyo dáni re nirinri eáninjfpí nioní seararinjápi tñni xixeni imóninjagf nání rarinjini, “Ámá ayf ayf nñni aráninjf imónigfáyfárini. Amípi ámá yarinjagfa niwinro yayf umearigfápi, ayf ará siyfñinjf imónini. Ará yeáyf niyipeárímaná urf yarinjpa ámá eni axípi yarigfárini. Ará siyf urf nerfná piéroarinjpa amípi ámáyo yayf umearigfápi axípninjf imónarinjfárini. E neri aí Ámínáoyá xwiyfápi aga aninjf íníná imóninjfpíriní.” Xwiyfá e rininjagf nání seararinjini. Xwiyfá api yayf seainipaxf imóninjf wáf seararinjwápirini.

2

“Xwiyfá Gorixoyá oxfdimniri ayá wí seaimóníwinigfni.” urinjf nánirini.

¹ Ayínáni segf ríá kíroarigfá nípini tñni yapf wíwapiyarigfá nípini tñni nanf ríro sípi ríro yarigfápi tñni sípi diñf yaiwiarigfápi tñni xwiyfápai unwirárarigfá nípini tñni api nípini ríxa xwíá weyárfrixini. ² E nero niaíwí

sijí xiríáyí aminí nání ayá wí wimónariñípa seyíné ení axípi xwiyíá Gorixoyápi —Api ikweakwímí miníñipiríni. Api aríá niwirí xixeni oxídmínirí ayá wí seaimóníwiniñíni. Gorixo yeáyí seayimixemeaníe nání segí dñí niaíwí aminí níniríná xwé iwiaroarigíápa axípi yóí nimóniro amípi Gorixo wimónariñípi nání dñí aumaúmí inírixiníri xwiyíá oyápi nání ayá wí seaimóníwiniñíni. ³ Seyíné aiwá gígí neróná awíí yariñípi nání nijíá imónarigíápa Ámináo dñí sipí niwiríná naní seaiñípi nání rixa nijíá imónigíáyíné enagíá nání api e érixiní.

“Seyíné áamá Gorixoyáyíneríni.” uríñí nániríni.

⁴ Seyíné Jisaso —O dñí niyimíñí tñí sñáníñí imóníñí woríni. Ámáí “Sñá ro sipíoríni.” níríro emí móagíá aiwí Gorixoyá sñwíyo dání ayá tñjo enagi niwínirí aní xíto mírariñípi nání íá yamixáriñoríni. ⁵ Seyíné ení sñá dñí niyimíñí tñíñíñí imónigíáyíneríni. Seyíné o tífamíni baríná Gorixo niseameari aní rídiyowá nání xegí kwíyí ñweapaxí wiwáníñí seamíraríni. Seyíné aní iwámi dání oyá apaxípáníñí imónigíá “Gorixo wimónariñípi nánini e niyaníwáríni.” yaiwiarigíáyíñíñí nimóniro ayí Gorixo none nání yayí oneainirí rídiyowá wiarigíápa seyíné ení Jisasi Kiraiso seaiñíyo dání axípiñíñí xegí kwíyí xíto wimónariñípi nání seaíwapíyaríñípi wiírixiníri seyíné aní wiwáníñí seamíraríni. ⁶ Xwiyíá nioní searariñápi, ayí Bíkwiyo dání re nírínirí eániñípi tñí xixeni imóníñagí nání rariñíni, “Aríá époyí. Gorixoní áamá sñá

añí nimiróná sñá awiaxí wo xámi nimearo iwamfó tiwayiroarigfápa nioni eni áamá wo gí Saioni nweagfáyo umenweanfa nání nurípearíná sñá ayá tñí imóniñí wo nimeari iwamfóniñí tiwayiroariñini. Omi diñí wikwírogfáyí ayá niwiniri ‘Pí nání wikwíronárfani?’ wí yaiwipírfámani.” niriniri eániñipi nioni searariñapi tñi xixenirini. ⁷ Ayánání diñí wikwíroarigfáyíné nání sñá o ayá tñjo imónini. E neri aiwi diñí miwikwíropa yarigfáyí Bkwíyo re niriniri eániñipi tñi xixeni egfawixini, “Sñá añí mirarigfáwa ‘Sipíorini.’ niriro emi mogfo Gorixo nimeari iwamfó tiwayiroño imóniñirini.” niriniri eániñipi tñi xixeni egfawixini. ⁸ Áamá diñí miwikwíroarigfáyí nání rípi eni niriniri eániñi, “Sñá o, ayí áamá nóreámioari ná eániñi nikiripeaániñi ná eániñi yarigfóniñí imónini.” niriniri eániñi. Ayí rípi nánirini. Gorixoyá xwiýfápi niwiaíkiro nání nóreámioari náníñí eánarigfáriní. Eníná Gorixo e érixiniri urípeaagfirini.

⁹ E neri aí eníná Gorixo áamá xegí imónigfáyí nání ríñipa seyíné nání eni xixeni axípi re niriniri eániñi, “Áamá gwí wirí xfo xegí imóniwiniñiniri fá yamixáriníñiñí imóniro mixel ináyí xfoyá apaxípaniñí imónigfáyíñiñí imóniro áamá gwí mónigfá ‘Xfo wimónariñipini éwanigini.’ yaiwiarigfáyíñiñí imóniro áamá xfoyá imónigfáyíñiñí imóniro egfáyirini.” niriniri eániñipi seyíné nání xixeni rinini. Gorixo —O seyíné sía yiniñimini pñi niwiárimini nibiro xegí wía ókiárinimini nweapírfá nání

fá seaumirijorini. O seyíné awiaxí seáyi émi imónijí xfo seainjipi amáyo áwanj uríírixiniri api api imóníírixiniri searípeanjirini. ¹⁰ Enjíná seyíné Bikwíyo “Ámá sipfá imónigfáyirini.” niriniri eáninjipi tñni xixeni nimóniro aiwi agwi ríná ríxa amá Gorixoyáyíné imónijoi. Bikwíyo rininjipa xámi Gorixo ayá miseawianinjíyíné aiwi agwi ríná ríxa ayá seawianarinjíyínerini.

“Ámá Gorixo nání majfá imónigfáyí tñni nijwearóná píraninjí éírixini.” urinjí nánirini.

¹¹ Gí dijí sixí seayinjáyíné, enj rirémixí niseairi re seararinjini, “Seyíné anj mí dánjyíneninjí nimóniro xwíá rírími urínigfáyíné feapá seainarinjipi xe oneainiri síjwí m+winipani. feapá seainarinjipi dijíyo sipí seaikixémíniri yarinjí enjagi nání rarinjini. ¹² Seyíné amá Gorixo nání majfá nero nání émá imónigfáyí tñj e nijwearóná píraninjí wé róninjipini éírixini. Émáyí ikayíwí niseariróná ‘Ámá ríkkiríó yarigfáyínerini.’ searfá aí seyíné wé róninjí imóninjipini yaríngafá síjwí niseaniro nání sfá Kiraiso amáyo mí ómómiximí wini nání binfáyimi omi seáyi e umíeyoaro ‘Joxi ríxídarigfáyí xenjwí ríjwáriní.’ ríro epírfá nání píraninjí e éírixini.” seararinjini.

“Ámá seáyi e seaimónigfáyo ínimí wurííírixini.” urinjí nánirini.

¹³⁻¹⁴ Seyíné Ámináo wimónarinjípimi oxídaneyiníro amá seamenjweapírfá nání imónigfá ayí ayo ínimí símanjwíyóninjí yeáyí

wuríníírixini. E nero mixí ináyí seáyí e imóníño gapímaní nìyoní seáyí e wimóníñí enagí nání omí simañwíyóníñí yeáyí wuríníro gapímaníyí ení áamá íwí yarígíáyo pírf umamoro naní yarígíáyo seáyí e umero oépayíníri urípeañíyí enagí nání ayo ení simañwíyóníñí wuríníro éírixini. ¹⁵ Goríxo seyíné nání re nìyaiwirí wimónaríñagí nání raríñini, “Áamá nioní dñí níkwíroarígíáyí naní nero ínimi e nìwuríníriñípimi dání áamá majíá níkaríníro wigí majíá imónígíápimi dání yapí níriro ‘Goríxomí dñí wíkwíroarígíáyí síwí sípí yarígíárini.’ rarígíápimi saníáríírixini.” nìyaiwirí wimónaríñagí nání raríñini. ¹⁶ Gapímaníyo ínimi nìwuríníroná Jisaso seaiñípimi dání íwí nání áxenwaríñí mîseainíyíñé enagí nání áamá “Nene áxenwarí minípa enagwí nání íwí ananí yaníwini.” níriro yarígíápa mepa éírixini. Áamá “Goríxo wimónaríñípini oyaneyí.” nìwimóníro ínimi nìwuríníro nání íwí epaxí imóníñípi mé yarígíápa seyíné ení axípi e éírixini. ¹⁷ Áamá nìyoní wéyo uñwiráriro séríxímeáyo dñí síxí uyíro Goríxomí wáyí wíro mixí ináyí seáyí e imóníñomí wéyo uñwiráriro éírixini.

*“Kiraiso síñwepígí neaiñípimi xídíírixini.”
uríñí náníriñini.*

¹⁸ Xínáíwáníñí nimóníro omíñí wíiarígíáyíñé, segí bosí seamearígíáwa nání wáyí nìwíro ínimi nìwuríníroná naní nîseamero awayini seaiarígíáyoní maríái, uyínií nîseaikáriro

seamearigfáyo eni ínimi wuríniríni. ¹⁹ Ayf rípi nání rariñini. “Gorixo wimónariñipi apíríani?” niyaiwiro sa apini oyaneyinro nání “Pí pí xeaniñí neaikaráná diñí ríá neaxeariñipi ayf ananiríni.” niyaiwiro xwámámí niwirínáyí, Gorixo yayf winariñí enagi nání ananí bosowami wurínírixini. ²⁰ Íwí yariñagfa niSeanro uyínií seaikaránáyí, seyíné xwámámí wíagfa aiwi “Gorixo nene xwámámí wiaríñagwi nání ananí yayf seáyí e neamenfáriní.” riseaimónarini? Oweoi! E nerí aí seyíné nañini yariñagfa aiwi uyínií seaikaráná xixe míwí xwámámí niwirínáyí, Gorixo yayf winipaxípi yariñoi. ²¹ Gorixo seyíné e érixinirí wéyo íá seaumiríñiríni. Ríniñí seyíné meapaxí imóniñipi Kiraiso nimeáriniríná ríniñí seyíné eni surímá nimeáriniróná epíríapi nání siñwepigí seaiñí enagi nání rariñini. ²² O Bikwíyo “Íwí bí mepa erí xegí manípa tñí yapí bí mirípa erí eníriní.” nirinirí eániñipi tñí xixeni eniniginí. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo eni wí xixe ikayíwí murípa erí omí ríniñí wiaríná “Soyíné miyfo rárariníño ríxa uríkwínipíráoi.” murípa erí Gorixomi —O áamá niyoní wigí egíapi tñí xixeni pírf umamoaríñorini. Omí diñí niwikwírorí “Ayf nioní nífapi nání pírf umamonfáriní.” yaiwirí eniniginí. ²⁴ Nene íwí enwápi nání Gorixo pírf nineamamorínáyí xixeni imónimíniñí ení aiwi o nene pírf neamamómíniñí épi Kiraisomí pírf umamóána o ríniñí nimearí yoxáfpámi dání peniniginí. Áamá píyí siní íwí

bi mepa yarigfápa seyíné eni axípi ero áamá sɨ́ɨ́ ɨ́weagfáyí amípi xwapí yarigfápa seyíné eni axípi wé rónɨ́ɨ́ imónɨ́ɨ́pi ero éfrixiniɨ́ɨ́ penɨ́niginiɨ́. Omí iwanɨ́ɨ́ nímépero píkigfáyo dáni segí wára rixa nanɨ́ɨ́ inɨ́ɨ́ɨ́ nání “Apí e éfrixiniɨ́ɨ́.” seararɨ́ɨ́niɨ́. ²⁵ Enɨ́ɨ́ná sɨ́ɨ́nɨ́ɨ́ Jisasomí dɨ́ɨ́ɨ́ mɨ́wɨ́kwɨ́ropa neróná sipísipí xiáwomí pɨ́nɨ́ɨ́ nɨ́wiárɨ́mɨ́ ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́fá neánowirɨ́ná yarɨ́ɨ́ɨ́pa yagfáyíné aiwí agwí ríná segí seáwo —O dɨ́ɨ́ɨ́pi awínɨ́ɨ́ɨ́ seamenɨ́weaarɨ́ɨ́ɨ́niɨ́. O tɨ́ɨ́ɨ́mɨ́nɨ́ɨ́ nɨ́bɨ́ro nání rixa píranɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ ɨ́weaɨ́ɨ́ɨ́.

3

*“Apixíwayíné oxowamí yeáyí wurɨ́nɨ́frixiniɨ́.”
urɨ́ɨ́ɨ́ náníɨ́ɨ́niɨ́.*

¹ Apixí oxí meánigfíwayíné eni axípi segí oxowamí yeáyí wurɨ́nɨ́frixiniɨ́. Segí oxí wa xwɨ́yífá Gorixoyápi pɨ́rɨ́ wiaíkímí yarigfáwa enánáyí, awa eni sewayíné yeáyí nɨ́wurɨ́niɨ́ro wé rónɨ́ɨ́ yarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́fá sɨ́ɨ́wɨ́ nɨ́seanɨ́ɨ́ɨ́ɨ́yo dáni dɨ́ɨ́ɨ́ nɨ́kɨ́nɨ́mónɨ́ro “Xwɨ́yífá apí neparɨ́niɨ́.” yaiwipɨ́rɨ́fá nání “Yeáyí wurɨ́nɨ́frixiniɨ́.” seararɨ́ɨ́niɨ́. Sewayíné xwɨ́yífá Gorixomí dɨ́ɨ́ɨ́ owɨ́kwɨ́rópoyɨ́nɨ́ɨ́ɨ́ imónɨ́ɨ́ bi murarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́fá aiwí ² awa sewayíné sɨ́yɨ́kwí bi mɨ́nɨ́gɨ́fíwayíné ero Gorixomí wáyí wiro yarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́fá sɨ́ɨ́wɨ́ nɨ́seanɨ́róná awa eni axípi dɨ́ɨ́ɨ́ wɨ́kwɨ́ropaxí enɨ́ɨ́ɨ́ nání rarɨ́ɨ́niɨ́. ³ Sewayíné “Arige nerí negí dɨ́fá awiaxí imónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́niɨ́?” yaiwiro “Arige nerɨ́ná awiaxí imónani nání nɨ́gwí yeyí nerí ipɨ́nanɨ́réwɨ́niɨ́?” yaiwiro “Arige nerí awiaxí imónani nání aikí aipɨ́yí yínanɨ́réwɨ́niɨ́?” yaiwiro mepa éfrixiniɨ́.

Okiyfá niniróná segf waráyo seáyiriwámi dánini okiyfá minipani. ⁴ Xwioxfyo inimi nani eni dñf nimoro okiyfá inírixini. Xwioxfyo inimi okiyfániñf inarñipi, ayf sewayfne xwioxfyo rfá ápiáwí miseawé sa piyfá niseaweáñfipimi dani okiyfániñf inarigfápirini. Api wí anipá mimónipaxí enagi nani Gorixoyá sñwfyo dani ayá tñf imóniñfpirini. ⁵ Apixf eninañf “Gorixo wimónarñfpirini oemini.” yaiwiagfiwa —Íwa “Gorixo nearñipi xixeni neainfáriní.” niyaiwiro dñf wikwímoagfiwarini. Íwa eni axfpi wigf xiagwowami yeáyf niwurñirñfipimi dani xwioxfyo iniriwáminí okiyfániñf inagfáriní. ⁶ Seraí yagfpi nani bñ osearimini. Í xegf xiagwo Ebirfamomi yeáyf niwurñirfná arfá niwirí “Ámináoxini” uragfíriní. Sewayfne amipi wí nani wáyf bñ mepa nero píranñf nerónáyf, síwá réniñf inarñoi, “Seraí yagfpa newanñene axfpi imóniñwini.” Síwá éniñf inarñoi.

*“Oxoyfne apixiwami píranñf umérixini.”
urñf nánirini.*

⁷ Apixf meagfoyfne eni segf apixf tñni nawini niñwearóná “Apixíwa imónigfápi, ayf apirfani?” niyaiwiro niñfá imónigfá api tñni xixeni niwíwapfiro nawini ñweárixini. Apixíwa oxoyfne tñni xixeni enf neániro mepaxí enagi nani seararñini. Gorixomi rixñf urarigfápi aríkwfkwf miseaipa enfa nani “Negf apixíwa eni dñf niyimñf imóniñfpi meapfíwarfani?” niyaiwiro wé íkwianwfyo uñwirárixini.

“Sipí seaikáríagíá aiwí naníni wífríxíni.” uríñí nániríni.

⁸ Repíyí niseaiéra úapí, ayí nípini rípi éfríxínirí seararíñini. Píráníñí nítíwayíróniro ηwearo xíxe dñí sipí iníro xexíxexírímeáyí dñí síxí yinarígíápa axípi xíxe dñí síxí yiníro wá wianeníro seáyí e mímóní síyikwíníñí nimóniro ηwearo éfríxíni.

⁹ Ámá uyínií seaikáríayo pírfí numamoro axípi xixení mīwikárípa ero xwíyíápai seanwíráríayo axípi xixení pírfí numamoro xwíyíápai mīηwírárípa ero neróná ámá sipí seaikárarígíayo Goríxo naní owinírí ríxíñí urífríxíni. Goríxo seyíné naní seaiíníá nání ámá ayo e wífríxínirí wéyo íá seaumíríñí enagí nání seararíñini.

¹⁰ Bíkwyíyo dání re nírínirí eáníñagí nání raríñini, “Ámá ‘Nioní yayí níninírí kikiíá onweámíni.’ nīwimóníríná re yaiwíwínígíni, ‘Gí manípá tñí xwíyíá sipí imóníñípi rímí mexoámopa erí yapí bī rímí mexoámopa erí oemíni.’ yaiwíwínígíni. ¹¹ Sipí imóníñí yaríñípi wé íá nīmíxeánírí naní imóníñípi éwínígíni. ‘Ámá níní tñí aríge píyíá nīwírínirí ηweaaníwáríani?’ nīyaiwirí apí e imóníwanígíni aníñí miní iponíwínígíni.

¹² Ayí rípi nání e éwínígíni. Ámíná Goríxo wé róníñí yarígíayo síñwí wínaxídímerí íníná xíomí ríxíñí urarígíápi nání aríá ókiarí umónírí yaríñíriní. E nerí aí sipí yarígíayo wikí wónaríñí enagí nání e éwínígíni.” Bíkwyíyo e nírínirí eáníñagí nání raríñini.

Naní yaríñwápimi dání ríñíñí neaímeaaríná

epaxípi nánirini.

¹³ Seyíné nanjini oyaneyiniri aninji miní xídarínáyí, gíyí ríninji seiapipíríárini? ¹⁴ E niseariri aí seyíné wé róninji yarínagífa nání ríninji seaímeáagí aiwi ananí yayí seainíwiniginí. Bikwíyo ríninjipa “Seyíné áamá sípí seaikárarigíáyí óf neri díní yánipaxí seaíwapíyaríná óf mepa nero ayá ípípa múnwírarinípa nero rípi éfrixini. ¹⁵ Xwioxíyo dání ‘Kiraiso gí Ámináorini.’ niriníro díní síxí inífrixini.” Seyíné “Goríxo yeáyí níneayimíxemearíná e neainíárini.” níyaiwiro díní wikwímoarigíápi nání áamá yarínji seaífa ayí ayo repíyí wipírífa nání díní nenwípero nweáfrixini. Seyíné api nání repíyí níwiróná ímí tñí murípa nero “Jisaso áamá ayí nání ení mípepa reniginini?” níyaiwiro awayini nípení xwíyífa urífrixini. ¹⁶ Seyíné e neróná áamá seyíné Kiraiso tñí nawíni nimóníro nání nanj yarínagífa síhwí niseaníro aí ikayíwí seameararigíáyí ríwéná “Nípi kwini murínwaniginí.” níyaiwiro ayá winípirífa nání seyíné repíyí níwiróná ríwéná wairíri inípaxí imóninjí bí murípa éfrixini. ¹⁷ Ayí rípi nánirini. Goríxo xe ríninji oseáimeaniri níwimónirínáyí, seyíné nanj yarígíápimi dání ríninji seaímeááná ayí ananirini. Sípí yarígíápimi dání ríninji seaímeááná xixeni Goríxo “E éfrixini.” wimónarinjípimi míxídarínagífa nání seararinini.

“Kiraiso negí íwípi yokwarímí neaiimínirí peniginini.” uríní nánirini.

18 Kiraiso enjipi nani bi orimini. O Gorixo negi fwi yarihwapi yokwarimf neaiminri nani rinijf nimearfná nawínani peninigini. Siyikwf minijo siyikwf inijwaéne Gorixo tñi nawini piyfa neawriminri nani peninigini. Ámá wará irináná pikigfa aiwi kwiyfo dani ami niwiapfnimeari 19-20 apimi dani nuri ámá piyfa dijf gwfnijf nweagfayo —Ayf Nowao tñina o sipixo imixarfná Gorixo “Pirf umamomigini.” niyaiwiri ai wigf rfa kiroarigfapi nani axina ipipmf mwipa enana prf wiaikimf egfayfiri. O ayo nuri waf uriniginini. Ámá sipixomi pixedoanigfayf ámá obaxf marfa, we wufmi danj waú wo apini nixedoaniro nani iniigf waxfo minami sijf egfawixini. 21 Inigf waxf api ámá agwi rina wayf meafayo yeayf uyimixemeearinjipi nani neaiwapiyarinjipirini. Ámá wayf nimearfná kif xeninipi emi kwrimonaniro yarigfamani. Ayf xwioxfyo dani Gorixomi reninjf uranro yarigfarinini, “Jisasomi nuxfdiranena wairrf inipaxf imoninjf bi yanfwamani.” eninjf uranro yarigfarinini. Ayf piyo dani marfa, Jisasi Kiraiso wiapfnimeanjpimi dani yeayf neayimixemeearinjirini. 22 O anfnami nani rixa nipeyiri Gorixomi we nufmini nweani. Gorixo faninjf wiepfxfniasinjf enagf nani anfnami nweagfa gfyf gyf anfnajfrani, enj eaninjf imonigfayfrani, nenf tgfayfrani, nñni omi simanjwfyoninjf yeayf wurfninjo.

“Íwí xámi yagfápi sini mepani.” uriní nánirini.

¹ Kiraiso xfomi upikíáná rfniní meaní enagi nání seyíné ení díní xfo “Naní imóninípi yarínáoní aí ananí rfniní omeámíni.” niyaiwirí fá xirinípa seyíné ení axípi fá nixiriri díní ikwíróríxini. Ámá ríxa rfniní meáfáyí fwí yarigfápi píní wiárigfá enagi nání díní api fá nixiriri ikwíróríxini. ² Rfniní meáfáyí iná dání igí sini sñwí naineniro ninwearóná feapá ámá winarinípi “Oyaneyi.” miyaiwí Gorixo e éríxiniiri wimónarinípi “Oyaneyi.” yaiwiarigfáriní. ³ Ayí rípi nání searariníni. Xámi seyíné ámá Gorixoyá mimónigfáyí feapá winána ríkikírío yarigfápa néra ugfápi ríxa apáni egfáriní. Ríkikírío seyíné néra ugfápi, ayí rípirini. “Íwí oinaiyi.” niyaiwiniro oxí wo tñní apíxí wí tñní nípoga uro feapá néra uro iríwá ikáriníro ámá sñwí anigfe dání piaxí weánipaxí imóninípi ero iniigí papíkí yarigfápi xwapí niro segí ñwí fá nimeróná Gorixo xwírfá winarinípi ero egfápi, ayí apirini. ⁴ Ámá Gorixoyá mimónigfáyí seyíné ríxa o wimónarinípi xdíro ayí tñní nawíni síwíniní arfki sini miponípa ero yarínagfá nání díní ududí nero xwiyfápai niseañwíraríro aiwí ⁵ ámáyo mí ómómíxímí éimiginíni nání nimóniri weniní nerí ñweañomi —O pegfáyo tñní sñí ñweagfáyo tñní nawíni mí ómómíxímí enforini. Omí wigí egfápi nání “Apí nání enwáriní. Api nání enwáriní.” repiyí niwiéra upírfá enagi seyíné ikayfwí seameararigfápi nání wáyí miseainípaní. ⁶ Ayí rípi xixeni

imóninfa nání xwiyá yayí winipaxípi Jisaso áamá ríxa pegfáyo aí wáf uriniginí. Pegfáyí sipí síní xwá tío niñwearóná egfápí nání Gorixo pírf umamonípimí dání pegfá aiwí o wimónarínípi tñí xixení ámí dñí sixí umímóáná wiáptínimeáfríxiní wáf uriniginí.

“Gorixo seiapinípimí dání píraniní inífríxiní.” uriní nániní.

⁷ Amípi nñí ríxa anípa imóninfa nání anwí e imóniní. Ayínání Gorixomí xwiyá rírímí niwiríná píraniní uríprífa nání nípréanírí ero síñwí tñí ero éfríxiní. ⁸ Apí nero aí rípi anípaxí imóninípiríní. Ámá dñí sixí uynarígí wo wíomí íwí wíkaráná apaxí mé yokwarímí wíaríní enagí nání séríxímeáyí tñí dñí sixí niyiníríná xwapí ayá wí dñí sixí yinífríxiní. ⁹ Xíxe nípemeánímí úfríxiní. Xíxe nípemeánímí numáná ríwéná anínúmí ikaxí mírínípa éfríxiní. ¹⁰ Gorixo seyíné woxíní woxíní píraniní menífríxinírí xixegíní imóniní sixí seamímonípí ríxa tígíyíné enagífa nání apimí dání arírá inífríxiní. Bosíwí awíaxo xegí boso wéyo íá umírínípi tñí píraniní yarínípa seyíné ení Gorixo wá níseawianírí xixegíní imóniní seiapinípí tñí axípi nero píraniní arírá inífríxiní. ¹¹ Xwiyá xíoyápi rípaxí imónífríxinírí sixí umímoní gíyí gíyí apí xixení rífríxiní. Arírá wípaxí imónífríxinírí sixí umímoní gíyí gíyí ení eániní Gorixo e éfríxinírí weámíxinípi tñí wífríxiní. Seyíné Jisasi Kiraiso ení eániní seaimíxíagi yarígíapi nípimí dání Gorixomí seáyí e umepírfá nání api e éfríxiní.

Aniñf íniná seáyf e imóniri amipi niyonf seáyf e wimóniri epaxo, ayf orini. “E imónfwinigini.” nimónarini.

“Ríniñf nimearíná yayf seainfwinigini.” urinñf nánirini.

¹² Gf diñf sixf seayináyfné, xeaniñf iwamfó seaíwapiyipirf nání ámaf seaikárarigfápi rfaninñf seanarinñagf aí “Rfaninñf nene neanarinñf rípi Jisasomi diñf wikwíroarigfá wíyo mfwimeaarinñpirini.” niyaiwiro diñf niyága mupaní. ¹³ Kiraiso nikfniri seáyf e imóninñfpi piaumimf ináná diñf nífá bí onmiápi mífseainf xwapf ayá wí seainnfa nání rfninñf omí wimearñfpi seyfné ení axfpi seaímeaarinñagf nání yayf seainfwinigini. ¹⁴ Kiraisomi xfdarinñagfa nání ikayfwf seamearánáyf, “Gorixo nanñ neaimixinene enagwi nání rfa neáimeaarini?” yaiwírfxiní. “Kwíyf Gorixoyápi —Apí seáyf e imóninñfpirini. Apí nene neakikayonrfani?” yaiwipaxf enagf nání yayf seainfwinigini. ¹⁵ Seyfnéyá wo ámaf pikíxwírfó enfpimi dánirani, fwf enfpimi dánirani, uyfnif enfpimi dánirani, mímayfó enfpimi dánirani, apimi dáni pirf umamóaná rfninñf meaarinñagf niwinirfnáyf, “Ayf ananí imóninñfpirini.” niyaiwipani. ¹⁶ E nífseariri aí segf wo “Kraisomi xfdarinñagf nání oyá imóninñfyf worini.” rfninñagf nání rfninñf meaarinñagf niwinirfnáyf, o ayá mfwinipa nerf “Kraisoyá yof nionf ení wfrinñinñáonrfani?” niyaiwiri Gorixomi yayf wíwinigini.

¹⁷ Ayf rípi nání seararinñini. Gorixo ámaf niyonf mí ómómiximf enfa nání rixa

anwi erini. Xegí imónigfáyo xámi ayo xwíríxí umenfárini. Ámá xfómi dñj wíkwíroariñwaéne xámi níneaímeámáná ayf ámá xwíyíá Gorixoyá yayf winipaxf imóniñpí pírí wiaíkmí wiarigfáyo ayoyf apa arige wímeanfárfani? ¹⁸ Bíkwíyo re nírini eániñagí nání rariñini, “Ámá wé róniñf imónigfáyf Gorixo siní yeáyf muyimixemeapa eními ríniñf nímearínáyf, ámá Gorixomi ríwí umoro íwí ero yarigfáyf aga arige wímeanfárfani?” riniñagí nání rariñini. ¹⁹ Ayínáni ámá Gorixo ríniñf xe owímeaníri síñwí winariñfyf nanf imóniñpíni nero “Nene neaimixiño —O pí pí nearariñpí xixeni símf e nitiníri neaiariñorini. Píraniñf neamepaxorini.” niyaiwiro omí wikwiárínírxini.

5

Jisasoyá síyikf imónigfáyo wipenweagfáwami uríñf nánirini.

¹ Ayínáni Pitaoni —Nioni Kiraiso ríniñf nímeari péáná síñwí winiñá wonirini. O níkními weapáná seáyí e o imóniñpí nioni ení o tñni nawíni imónimfa nání imóniñá wonirini. Nioni ení síyikf Jisasoyá imónigfáyo wipenweámfa nání imóniñá woní enagí nání segf wipenweagfóyíné ení ríremíxí bí oseaimini. ² Sipísipí píraniñf mearigfáwa mearigfápa ámá Gorixoyá imónigfá soyíné tñni ñweagfáyo axípi píraniñf umenweárxini. E neróná “Simeaxídf neaiariñagfa nání owianeyí.” miyaiwipa ero Gorixo wimónariñpimi dání níxídfiro “Negf

dinġ tġni owianeyi.” yaiwirow éfrixini. “Bġ oneaiapġpoyinri arirá owianeyi.” miyaiwipa ero símf niġeadġpénriġġpimġ dani arirá wirow éfrixini. ³ Soyġné seáyi e niwimónirow ámá Gorixow umenġweáfrixinri wéyo seaiapġġyo paimġmf miwipa ero siwf nanġ iġanġġ seaipaxġ imónġġpġ wíwapġyiro éfrixini. ⁴ Soyġné piránġġ e nerónáyf, sipġsipġ meariġgá niyonġ seáyi e wimónġġo —O Kiraisorini. O siġáni weapaná ámá niá neróná wiárf niwúro xopírárf niwiróná niġwf meariġgápa soyġné eni iná axġpġniġġ nikġnimáná urġ mimónġġġ bi meapġrárini.

Íwf sikġowami urġġ nánirini.

⁵ Íwf sikġoyġné eni seaipeġweagġáwami yeáyf wurġnġfrixini. Gorixow ámá “Nioni seáyi e imónġġáonriġani?” yaiwinariġgáyo pġrf mákfmf nerġ ámá “Nioni seáyi e mimónġġáonriġini?” yaiwinariġgáyo wá wianariġġ enagi nani noyfġnéni “Negġ wí seáyi e niġeaimónirġnýyf, ananriġni.” yaiwirow “Xináiwanénġġ niwimónirane omġġ owianeyi.” yaiwirow éfrixini. ⁶ Ayináni Gorixow xegġ rixa niwimónáná seáyi e neaimixġwiniġiniġri “Siġikwġniġġ imónġġwápiane Gorixow xegġ enġ eániġġ tġni neamenġweapaxorġani?” niyaiwirow inimi yeáyf wurġnġpoyi. ⁷ O ámá xegġ imónġġgáyo píránġġ umearġġo enagi nani amġpġ seyġné ududġ seainariġġpġ omġ iġkwikwarimġ wiayġpoyi.

⁸ Pusġ sayġ raionġyi riġniġġpġ nanwf roanimiġniġri nani awġ niġra warġġpa seyġné tġni miġġ inariġfo —O, ayġ oborini. O axġpġ e seaiminiġri

yarinagí nánì sìnwá t́nì neróná sìnwá mìxí nero róríxìnì. ⁹ Seyíné nijíá re imónìñoì. Séríxímeá xwíá rírí nírímìnì ñweagfáyí rínìñí seyíné seaímeaarìñípa axípi ayo enì wímeaarìñí enagí nánì seyíné Goríxomì dìní wíkwíroarígíápi ení sìxí neámìxìnìro obomì pírí mákíríxìnì. ¹⁰ Ríná bì onìmiápi nánì seyíné rínìñí nìmeámáná enáná Goríxo —O wá anìñí miní neawianarìñoìnì. Kiraiso ríxa níkínìrì seáyì e imónìñípi seyíné enì o t́nì ikárìngíáyíné enagíá nánì axípi imónífríxìnìrì wéyo fá seaumìrìño, ayí orìnì. O seyíné fá seawearímìxìrì píránìñí s̀k̀k̀ seawómìxìrì ení sìxí seaeámìxìrì Kiraisomì x́darígíápi m̀wáramopax́ seaimìxìrì eníárìnì. ¹¹ O anìñí íníná amípí ñìyonì seáyì e wimóníwìnìgìnì. “E imóníwìnìgìnì.” nìmónarìnì.

¹² Nionì Sairaso —O negí nírìxímeá dìní uñwírárípax́ imónìñí worìnì. O saní nìnìrápìrì ríwamìñí nearìñípimì dánì nionì xwíyíá onìmiá rìpi ení rìrémìxí seairì áwaní “Goríxo wá nìseawianìrì seaiñípi aga xìxenì apìrìnì.” searìrì yarinì. Nionì searíápi dìní fá nìxìrìro ení neánìrì ñweáfríxìnì.

¹³ Jisasoyá sìyikí imónìgíá Babironìyo ñweagfáyí —Ayí seyíné t́nì nawínì Goríxo fá seayamìxárìñíyìrìnì. Ayí yayí seawárenaparìñoì. Gí íwí Mako enì yayí seawárenaparìnì. ¹⁴ Sewanìñíyíné yayí nìnìróná xwioxíyo dánì yayí óf eánenífríxìnì. “Kraisò t́nì nawínì ikárìngíá ñìyínéni oyá dìníyo dánì nìwayìrónìro ñweáfríxìnì.” nìmónarìnì.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051